

GAZETA ROMÂNĂ

Abonamentul:
Pe an . . cor. 6—
Pe jum. an . . 3—
Pe un pătrar . . 1'50
Pentru România și străinătate:
Pe an . . cor. 10—

Redacția și Administrația:
Budapest, IV., Veres Páiné-utca 26.
Telefon Nr. 120-18.

Foale socială-economică.

Proprietar și redactor responsabil:
Dr. LIVIU LINȚA.

Apare în fiecare Duminecă.

CĂLINDARUL SĂPTĂMĂNEI.

Duminecă	3	16	Iosif
Luni	4	17	Ioanichie
Marti	5	18	Galactus, Calus
Mercuri	6	19	Pavel märt
Joi	7	20	SS. 33 de muc.
Vineri	8	21	† Mihaıl și Gavril
Sămbătă	9	22	Onisifor

Fondul ziaristilor.

Sunt prețioase momentele și încercările de emancipare ale unui popor năcăjit — cum e poporul nostru — și de aceea trebuie să nutrim nădejdea într'un viitor mai dulce. Mizeria materială este o plagă care încătușează, adeseori, dorințele noastre încă în germene. Dar cu toate acestea consecvența și constanța noastră în chestiunile mari, în cauzele naționale menite a ne înălța sufletește și a aduce ușurarea în rândurile noastre — încă nu ne-a părăsit. Ne servește de o înaltă idee și umană nădejde faptul, că bărbați cu reputație în viața neamului românesc și cu inima caldă pentru progresul poporului românesc — au pus bază unui fond al ziaristilor români din Ungaria, din care fond cu timpul să se împărțesească ziaristii români ajunși în neputință de a mai

mânui condeiu, aceasta armă aducătoare de lumină în șirurile poporațiunii române.

A fost o idee îndumnezeită când bărbatul deapurarea treaz și însuflețit pentru chivernisirea bunurilor naționale dl Ioan Mihu, a pus bază acestui fond, donând suma de 25 mii de coroane, care se sporește pe zi ce merge. Este un gest acesta de multă umanitate și menită considerațiunea tuturor românilor de bine. Domnul Mihu ca bărbat politic de seamă și ca unul care face parte din dibacii mântuitor ai condeiuului se va fi cugetat de sigur, încă înainte de aceasta cu ani de zile, că cum ar putea veni în ajutor celor, cari cu credință servesc interesele mari ale neamului românesc. Să presupunem, că un ziarist versat, unul care a servit timp de 10—20 ani cu credință interesele vitale ale neamului românesc, ajungând la neputință de a mai scrie și a se mai susține în asemenea funcțiune, admitând, că nu are nici un sprijin material familiar sau din partea rudeniilor, unde să-și ia refugiul? Unde se afle sprijin sau mântuire? Ce folos, că zi de zi numele lui va fi pomenit, va fi surescit ca un bun îndrumător în afacerile de obște, va fi amintit ca unul ce a dat directive sănătoase în viața poporului, pe câtă vreme ființa lui se află în agonie

materială și el este disgustat de viață? Puțin îi va folosi unui asemenea muncitor recunoștința publicului. Și în adevăr la nici o categorie de funcționari, n'am putea să îndemnăm obștea cetitoare la sacrificii mai simțite ca pentru ziaristii români.

Ei sunt zalele tari ce leagă lanțul nesfârșit al intereselor noastre menite a ne înălța sufletește și materialcește.

... Este o fercită întâmplare înființarea fondului ziaristilor români din Ungaria. Am zis întâmplare, pentru că nu se știe dacă viitorul ne aducea sau nu pe bărbatul marimos și cugetător, care să pună bază acestui fond. Ziaristii sunt sentinelele neadormite ce veghiază la călcâiul undelor noastre culturale-naționale. Era nu numai just, ci și neapărat trebuincios ca să se ivească cineva, care să facă cu puțința îndulcirea traiului ziaristilor după trecerea lor în neactivitate. Fondul ziaristilor va avea deci o menire sfântă în arangearea daraverilor noastre sociale. Am dori din inimă ca fondul să atingă cât mai curând cifra de 150 mii coroane după ce, apoi, să vor putea distribui ajutoare celor necapabili de muncă. Până acum reiese din raportul epitropiei fundațiunii ziaristilor, că s'a

FOIȚA.

MĂNTUITORUL

De ANDRÉ BEURY.

Înalt, subțire, distins, corect, aproape elegant, cu șaia strânsă într'o redingotă bine croită, la subsuara stângă un portofoliu de piele neagră cu monograma de argint, dl Grieb trecu repede în fața logei portarului: Pusese deja piciorul pe întâia treaptă a scării, când portarul, eșit ca din pământ, îl opri cu aceste cuvinte:

— Pe cine căutați?

Dl Grieb îl măsură cu o privire sumeață și răspunse scurt:

— Pe dl Rousseau.

— Etajul al treilea, ușa din față, — mormăi portarul.

Apoi adăugă, reîntrând în viziuna sa:

— Dacă veniți pentru vre-o datorie de primit, o să vi-se spună de sigur, că nu este acasă.

Dl Grieb făcu un gest, ca pentru a arăta că egalitatea aceasta nu-l putea opri, și începu să urce scara.

În realitate, el știa foarte bine că dl Rousseau își părăsise domiciliul însoțit de soția sa. Cu un sfert de ceas mai înainte le pândise ple-

carea, ascuns într'o cafenea vecină. El știa de asemenea că servitoarea eșise și ea. Apartamentul era așadar fără păzitori pentru un timp nedeterminat.

Ajungând în catul al treilea, dl Grieb, din simplă prudență, trase clopoșelul ușii din față. Așteptă un minut și cum nu auzea nici un zgomot, se puse pe lucru.

Mai întâi de toate deschise importantul său portofoliu și descoperi astfel o colecție întreagă de unelte de spărgător. Nimic nu lipsia pentru a deschide cele mai recalcitrante broaște de uși.

Dl Grieb puse mâna pe o cheie și încercă să deschidă ușa de intrare. Dar ușa se împotrivi și dl Grieb nu stăruie. Cu o a doua cheie el nu fu mai fericit. Abia când încercă a treia cheie, ușa se deschise și dl Grieb intră în apartament.

El vizită mai întâi tacticos toate încăperile în cari nu găsise pe nimeni, după cum prevăzuse, apoi oprindu-se în odaia de culcare, întreprinse să efactureze garderobul: în care bănuia că va da de bani și de bijuterii.

În clipa aceea răsună clopoșelul dela intrare. Foarte stăpân pe sine, dl Grieb nici nu tresări măcar. Un moment se gândi la ce avea de făcut și consideră mai mult ipoze: poate că era portarul? poate un simplu vizitator? Im ambele cazuri cel mai nimerit lucru era să deschidă

ușa; să-l îmbrânceană pe inoportun și s'o ia la fugă, profitând de zăpăceala lui.

Dl Grieb își închise portofoliul și eși în anticameră. Când deschise ușa, se văzu în prezența unui om cu chipiul galonat care îi întinse o chitanță cu vorbele:

— Plata gazului.

— Dl Rousseau nu este acasă, — răspunse cu liniște dl Grieb.

Nu mai decât, omul se obrăznic și începu să vorbească tare:

— Pentru a treia oară, mi-se spune același lucru. Ești îndrăzneț domniata, nu-i vorbă, zicându-mi că dl Rousseau nu este acasă, câtă vreme te văd în fața mea. Să-mi dai banii numai decât, ori dacă nu, fac scandal.

Voios, că nu-l amenința nici o primejdie adevărată, dl Grieb se hotărî să se scape de zurbagiu achitându-i plata gazului. Desigur că-și va scoate el acești bani. El plăti deci, dar nu dete nici un băcșiș, fiind un dușman al cheltuielilor inutile. Omul plecă mormăind.

Repede, dl Grieb se întoarse în odaie și se puse pe lucru. Dar abia începuse și clopoșelul răsună din nou.

— Zât! — făcu el enervat, dar nu neliniștit, căci întâiul incident îl liniștise, grație bunului său rezultat. Pentru a doua oară merse se deschidă și făcu o strâmbătură. Un incassator de

incassat peste la 60,000 cor. Este un fapt aceasta care ne poate bucura că într'un timp relativ scurt s'a încassat această sumă. Jurnalistica noastră a putut semna la zi de zi contribuiri benevole din partea celor cu dor de progres.

Ideea inițiatorului a fost tot așa de frumoasă când în dispozițiunile donațiunii a intercalat și ajutoare sau mai bine zis penzii pentru văduvele ziaristilor ca acestea la timp de năcaz să nu rămână pe drumuri fără scut și ajutor. Cu înființarea fondului ziaristilor putem zice, că am făcut un pas decisiv întru ocrotirea intereselor noastre vita e și întru alinaarea unor suferinți a unei tagme de intelectuali suferinzi.

Ghimbășianul

CRONICA.

Ministrul Tache Ionescu la Atena.

Atena. Ministrul de interne al României Tache Ionescu a sosit Vineri la Atena însoțit de ministrul președinte Venizelos, care l'a întâmpinat în portul din Pireu. În gară, ministrul român a fost viu aclamat de o numeroasă mulțime. Primarul Atenei înconjurat de consiliul comunal a urat bunavenerie oaspeților și a oferit doamnei Ionescu un buchet de flori. În mijlocul aclamațiilor frenetice ale mulțimei au plecat din gară pe bulevardul Stadion, care era povăzât cu culorile grecești și românești. Ministrul a descins în marșele hotel Grand Bretagne din apropierea palatului regal.

Seara dl Venizelos a oferit un dineu în onoarea oaspeților, la care ambii bărbați de stat au ținut toasturi în cari au revelat importanța păcii încheiate la București, închinând pentru prosperitatea României și Greciei.

În ziua următoare ministrul Tache Ionescu a fost primit de regele Constantin într'o audiență lungă.

Atena. La banchetul dat în onoarea ministrului român Tache Ionescu s'au ținut toasturi cari judecate după tonul și cuprinsul lor, se aprobă presupunerea, că vizita bărbatului de stat român avea de scop peceltuirea definitivă a legăturilor de pretenie încheiate la conferința de pace în București.

Ministrul Tache Ionescu ca mediator de pace.

Constantinopol. Din cauza stagnerii tratativelor turco-grecești, se crede aici, că ministrul Tache Ionescu a luat asupra sa rolul de mediator între Turcia și Grecia. Faptul, că la dineul dat de premierul Venizelos în onoarea ministrului Tache Ionescu, au luat parte întreg corpul diplomatic și că audiența ministrului român la regele Constantin a fost de durată foarte lungă, pare a întări această părere.

Atena. Ministrul Tache Ionescu a avut de nou convorbiri îndelungate atât cu premierul Venizelos cât și cu delegații Turciei pentru încheierea păcii, în urma căror și-a amânat plecarea din Atena, de unde, precum se șvonește, va merge la Constantinopol.

Sfințirea bisericii sf. Dumitru din Salonichi.

Salonichi. Marea biserică a sf. Dimitrie a fost din nou sfințită în ziua de sf. Dimitrie, fiind de față moștenitorul tronului grecesc, Biserica aceasta, precum să știe, o prefăcuse se turcii în moșea, acum s'a luat semiluna de pe ea și strălucește din nou sfânta cruce pe cupola ei cea mare.

Mulțămită publică.

Am primit din incidentul nașterii iubitului meu fiu o mulțime de felicitări și gratulațiuni dela prieteni și cunoscuți și cu deosebire din cercul Saschei, astfel, că îmi este cu neputință a mulțumi fiecăruia separat; îi rog deci, ca pe aceasta cale să primească din parte-mi mulțumiri sincere, asigurându-i totodată, că și eu le păstrez cu sinceritate stima și dragostea ce pururea le-am dovedit-o.

Dr. LIVIU LINTA.

Correspondență.

Timișoara, 10 Noemvrie n.

Gazeta „Libertatea” din Orăștie în numărul său din săptămâna trecută publică un articol, în care laudă pe bănațeni pentru primirea cea călduroasă ce au făcut-o artiștilor români, zicând că i-a cuitropit în o ploaie de flori.

Aceasta laudă e cuprinsă în cele vreo 3-4 șiruri dela începutul articolului, apoi vine un șir lung de înfruntări, că de ce n'am ști noi, bănațenii, să primim cu aceeaș căldură și simpatie și pe conducătorii neamului nostru de aici! Se vede deci, că lauda ce ni-o aduce, a fost un pretext bun de a i-se da ocaziunea să ne deie puțin peste nas.

Ei bine, dacă lucrul stă astfel, să fim sinceri din capul locului și să vorbim deschis: și eu am prins cu plăcere ocaziunea să pot da deslușire în chestia asta. Zic chestie, că mai de multe ori am auzit tot astfel de observări făcându-ni-se chiar și din partea unor astfel de bărbați, cari de almintrelea sunt obicinuiți să și judece asupra celor ce vorbesc.

Împutarea ce ni-se face nu o merităm. Noi, bănațenii, ne-am prețuit și stimat pururea conducătorii noștri. Generalul Traian Dodă, avocatul Coriolan Brediceanu, dr. Alexandru Mocioni, protopopul Mihail Popovici, fie ertați, apoi advocații Paul Rotariu, Emanuil Ungurianu, Ilie Trăilă, Tit Hațieg, Ioan Roșiu etc. etc. nu să pot văeta, că nu au fost și nu sunt primiți cu cea mai mare iubire și stimă din partea poporului bănațan. Nu știm însă ce ar răspunde, dacă le-am pune și noi întrebarea, dar ardelenii cum va primit pururea?!

Nu o merităm împutarea ce ni-se face și din motivul, că pe conducătorii ce-i crede „Libertatea” noi bănațenii nu-i prea cunoaștem. Să nu fiu rău înțeles, nu-i cunoaștem personal și n'am avut ocaziunea în viață să-i vedem, îi cunoaștem

banca îi prezintă o poliță de două sute cincizeci de franci. Mai întâi îi veni gândul să-l ucidă pe incassator și să pună mâna pe sumele, fără îndoială importante, pe care le avea la el; dar dl Grieb nu ucisese nici odată până atunci. Gesturile brutale nu se potriveau cu sensibilitatea sa. Și apoi, nu era de loc sigur de un rezultat favorabil. Omul era voinic și se va apăra cu înverșunare. Zgomotul luptei ar atrage lumea, și dl Grieb nu ținea de fel, a fi văzut. Căută o stratagemă.

— N'am bani, — făcu el, — te rog să treci altădată.

— Asta nu se prinde, — răspunse incassatorul. — Colegul meu dela gaz mi-a spus că i-ai plătit, fiindcă v'a amenințat, că face scandal. Dacă e nevoie de asta, apoi știu și eu să fac scandal. O să știe toată casa, că sunteți niște săracii.

Cum omul vorbea tare și cum dl Grieb auzi un zgomot de pași pe scară, el crezu nimerit să cedeze. Îl invită pe incassator în anticameră unde îi numără două sute cincizeci de franci, pe cari îi șterpelise dintr'o casă vecină. Omul plecă fără să mulțumească.

Dl Grieb făcu socoteala sumelor cheltuite. Totalul de două sute nouăzeci și opt de franci îl cam speria; dar libertatea îi era mai scumpă, și apoi, bijuteriile asupra căror luase escelente

informațiuni, îi vor permite, prin valoarea lor, să reîntre cu prisos în stăpânirea speselor lui neașteptate.

Pentru a treia-oară voi să se întorcă în odaia de culcare, dar se opri brusc din mers. Un zgomot ușor îl făcu să ciulească urechile. Într'adevăr, o cheie scârțâi în broasca ușii dela intrare. Fără îndoială că erau dl și dna Rousseau cari se întorceau acasă. Dl Grieb se simți pierdut; dar se îndreptă cu hotărâre către inamic, fără a ști încă ce avea de făcut.

În anticameră se izbi de o doamnă care, surprinsă, făcu un pas înapoi; dar lămurită desigur de un gând sucit, chipul ei exprimă o bucurie sinceră și ia se adresă dlui Grieb, cu desăvârșire uluit:

— Întrați, vă rog, în salon, scumpe domnule. Servitoarea mea e stupidă de a vă fi lăsat să așteptați în anticameră. Scuzați-o. Abia a sosit dela țară și n'am avut încă timpul ca s'o formeze.

Dl Grieb voi să spună ceva, dar dna Rousseau urmă cu volubilitate:

— Cât de amabil din partea domniavoastră de a fi răspuns la apelul soțului meu. Nu voia cu nici un preț să vă ceară cu împrumut acești o mie de franci de cari avem o trebuință așa de urgentă. Eu am fost aceea, care l'am convins, spunându-i: „Ce Dumnezeu, dl Gaston al

tău. cu care joci în fiecare sară poker în cafenea din strada Henri Falk, nu va refuza să te împrumute cu acești bani, dânsul care este așa de bogat și care mereu câștigă la cărți.” Cu toate că nu vă cunoșteam, eram sigură de gențilea domniavoastră. Vă mulțumesc, domnule. Dar intrați, vă rog, în salon. Bărbatul meu vine și el numai dncât.

Dl Grieb nu mai șovăi. Dacă s'ar întâlni cu dl Rousseau totul ar fi descoperit. El căută în buzunarul stâng al redingotei, scoase din el un mic portofoliu pe care-l deschise, luă o bancnotă albastră — fruct al unor străduințe penibile — și cu un aer de mare senfor, cu un zimbet care se silea să fie amabil, el întinse banii dnei Rousseau.

— V'ați gândit foarte bine, domnă, — spuse el. — Am întotdeauna o mie de franci la dispoziția prietinelor mele. Amicițiile mele dlui Rousseau pe care sunt dezolat a nu-l putea aștepta, căci sunt extrem de grăbit.

Și fără să aștepte mulțumirile obligatei lui, el eși din apartament și coboară scara cu liniștea aparentă a unui domn a cărui conștiință e perfect de liniștită.

(„Cosinzeana.”) Trad. de A. C.

SCHINTEL.

Cel mai fericit bărbat e acela, care nu simte că are soție.

de prin gazete, ca din povești. Conducătorii neamului pe care îi înțelegeți D-Voastră, dacă au și fost cândva prin Bănat, au venit numai așa cu pripă, cu ocaziunea vre-unei alegeri de deputat, spre pildă, îmi aduc aminte pe la Bozovici, în fundul Almajului, când era să fie ales dr. Vlad și prin Oravița, când își pusese președintele partidului național candidatura. Va să zică, ne-or fi cercetând și ei, dar cu graba și numai atunci, când ei au nevoie de noi.

Tare ni-se pare, că cel ce a scris acelea știri din „Libertatea”, e încă un om tânăr și nu cunoaște trecutul Bănatului, ori nu-l cunoaște deloc, tocmai precum nu cunoaștem noi bărbații conducători ai neamului pentru care ne face imputare. Deci să ni-se permită a-i spune câteva ce ne cam doare și pe noi, bănațenii. Domnul Rotariu scrisese înainte de asta cu vre-o 25—30 ani un articol în „Luminătorul” ce apărea sub direcțiunea sa în Timișoara intitulat, „Ardelenism”. Acest articol a dat ansa eo tempore la o polemie înversunată. Lumea a judecat pe atunci după cum era convinsă. Dar eu fi-o spun, că azi, după cei 25—30 ani, articolul dlui Rotariu e tot atât de actual ca și pe vremea când apăruse. Bănățeanul, dela fire, e om mândru și marimimos. Nu e îngâmfat și nu e exaltat în nici o privință. Dovadă e doar faptul, că în Bănat avem dearândul în ambele biserici române tot ardeleni de capi, protopopi, profesori și știe Dzeu câți alții, până chiar și preoți și învățători, sunt primiți cu căldură, deși nu se poate zice: „*fîndcă noi nu am avea*”, cum le place unor ardeleni să ne-o arunce în obraz cu câte-o ocaziune. Apoi băncile românești cele mari câte le avem, sunt mai toate înființate și mereu menajate cu bani de-ai bănațenilor. La scopuri culturale, de binefaceri vedem bănațenii pururea în locul de frunte și cu sume neîntrecute de ardeleni. Ei bine ce dovezi sunt astea, suntem noi în datorințele noastre de buni români mai îndărăt decât ardelenii? Se poate plânge chiar „Libertatea” în care ni-se face aceasta imputare, că bănațenii n'o citesc, n'o spijinesc?

Acum să vedem și cealaltă parte. Am voi să știm și noi, câți bănațeni se află ca dignitari sau s'a aflat, câți sunt în cutare post prin Ardeal? Care casă națională din Bănat poate arăta că s'a zidit cu sprijin de zeci de mii de prin Ardeal, sau care biserică din Bănat a primit cândva vre-un ajutor? Care institut mare de bani din Bănat are vre-un număr mai însemnat de acționari ardeleni, sau de câți filieri de depuneri să bucură dela Ardeleni?

Vedeți domnilor, aceste lucruri le-a numit în vremea aceea dl Rotariu „Ardelenism” și aceaș numim noi articolașul din „Libertatea”. Le-am știut toate acestea și le știm, dar nu v'am făcut imputări, căci noi suntem bănațeni. Una însă ne permitem să întrebăm, și anume pe dl dr. Vlad, că oare n'a fost primit Domnia Sa în Bănat, pe unde a umblat cu o ploaie de flori și brațe deschise? Dacă D-Sa va zice că nu, atunci îmi trag tot ce am zis.

În sfârșit cred că cu astfel de articoli nu se ajunge la nici un scop, dacă nu la învrăjpire și ură între frați, de care deloc n'avem nevoie.

Bănățeanul.

Procesul ritual din Kiew.

În orașul ruso-polon Kiew se pertractează de câteva săptămâni un proces de omor înaintea curții cu jurați, care a produs o iritațiune nu numai în Rusia, ci a atras atențiunea asupra sa a societății întregi omenesti din Europa.

Un ovreu cu numele Mendel Beilis e acuzat, că dacă și nu el singur, dar cel puțin a luat parte la omorul copilului Andrei Iușșinski. S'a aflat adecă, la 2 Aprilie 1911 cadavrul acestui copil nenorocit într-o parte neîndemânatică a orașului într-o peșteră. Încă atunci a fost bătaie la ochi mulțimea ranelor aflate pe corpul copilului ucis. S'a constatat, că a plecat în ziua de 25 Martie 1911, dimineața la 6 ore de acasă spre a cerceta școala, cu care ocaziune a fost văzut de mai multe persoane, dar la școală n'a sosit, și de atunci a pierit. Deja la înmormântarea copilului s'a împărțit între populațiune proclamațiuni, în care au fost jidanii acuzaji cu omorul ritual. Cercetarea judecătorească însă s'a estins în altă direcție. Se lăfise fama despre o bandă de tâlhari, care aveau un conventiclu în casele unei anumite Vera Tseberiak, a cărei copii erau prieteni cu Andrei Iușșinski și că acești tâlhari l'ar fi omorât, ca să nu le descopere tâlhăriile lor. Un jurnalist din Kiew cu numele Brassul, a depus înaintea judecătorei o fasiune de un astfel de înțeles. Mai târziu însă cursul cercetării judecătorești s'a schimbat. Mendel Beilis a fost tras în cercetare și arestat. Acuză contra lui a fost bazată pe mărturisirea martorilor, și acum, copilul lui Tseberiak — care copii au murit înainte de ținerea procesului — ar fi povestit, că s'ar fi jucat cu Iușșinski în curtea fabricii de țigle a lui Zuizew unde era Mendel Beilis aplicat ca lucrător și că deodată Beilis împreună cu alți doi jidovi bătrâni cu barba mare ar fi năvălit asupra copiilor și au prins pe Iușșinski dintre ei și l'au dus cu ei.

Procurorul își bazează acuza pe mai multe repertize, care constătează omorul ritual ca un fapt istoric. Între astea se află părerea preotului catolic Pranaitis și a mitropolitului ortodox Ambrozie, care își aduce aminte, că au auzit dela doi jidovi botezați și mai târziu s'au făcut călugări, constatări hotărâte, despre existența omorului ritual la jidovi. În fine se bazează acuza pe câteva repertize medicale, așa pe aceea a psihologului profesor Sikorski, care de altfel au fost combătute de multe autorități medicale — se înțelege jidovi — din Europa, apoi pe fasiunea duor esperji medici, cari deduc și din numărul și modalitatea ranelor aplicate pe corpul copilului Iușșinski, că ucigași au chinuit mult pe copil și că i-ar fi scos încă de viu tot sângele din corp.

Procesul s'a sfârșit cu achitarea lui Beilis.

Serbările dela Caransebeș.

Sâmbătă și Duminică s'au ținut la Caransebeș a XLI-a adunare generală a „Societății pentru fond de teatru român” între festivități deosebite.

În cetatea lui Doda, în inima Bănatului, cel atât de românesc ca populație și ca romanitate a acestel populășil, în Bănatul oamenilor cu fire deschisă, veselă și impulsivă, a cântecelor și a reprezentațiilor teatrale, precum prea nimerit scrie dl dr Imbroane în „Drapelul”, au fost primiți oaspeții cu înțelegere și căldură neîntrecută de alții.

În numărul viitor vom descrie serbările pe larg, acum fie zis numai atât: Bănățenii și de rândul acesta au dovedit că sunt români la locul lor.

În jurul unei rectificări.

Ziarul din Budapesta „Pester Lloyd” în numărul din Sâmbăta trecută publică în rubrica „D'ale zilei” sub titlul „Românii ungureni în turneuri politice” următoarele:

„Din București ni-se telegrafează: Oficioul „La Politique” anunță, că știrea lui „Independence Roumaine” despre scopul susținerii (în București) a dlor Braniste, Popovici și Vaida nu corespunde faptelor. Numiții domni au sosit la București în afaceri private și dacă au văzut și cutare politician cu care stau în legături prietnești, asta nu poate da susținerii lor în București un caracter politic. Și „Independence Roumaine” constată în numărul de azi, că călătoria celor trei dni e numai de caracter privat.”

„Dela dl deputat dr. Alexandru Vaida primim din București următoarea telegramă:

„Protestez hotărât contra știrea calumnietoare a unei gazete de aici, care a fost reproducă și de „Pester Lloyd”, în înțelesul cărea eu ași petrece aici în afaceri politice, pânăcând eu îmi cercetez pașienții din Carlsbad și pe câțiva colegi de aici.

Pentru rectificare mare mulțumită

Dr. Valda.”

La aceasta rectificare a dlui dr. Valda cei dela „Pester Lloyd” adaug următoarea observare îngâmfată:

„Ne servește spre liniștirea noastră, că prin aceasta rectificare a devenit inobiectivă observarea pe care am fost nevoiți să o facem la primele știri sosite despre scopul susținerii în București a celor trei domni.”

Nu ne ocupăm cu politică, ca să știm întrucât era oportun sau nu, ca dl deputat dr. Vaida să grăbească chiar telegrafice să liniștească pe cei dela „Pester Lloyd”, dar din punct de vedere social, credem că aceasta rectificare a fost făcută într'un moment de nervositate, căci nu înțelegem, de când suntem noi Românii puși sub tutelatura Schreimborigilor dela „Pester Lloyd” ca să le dăm seamă despre faptele noastre.

INSTITUT Méris de haute,
 institut cosmetic de primul rang.
 Manipulare de obraz și mâni în tot felul. ** Massage, manicur. ** Remediu de înfrumusețare. Parfumerie.
 BUDAPESTA, IV., MUZEUM-KÖRUT 7. Etajul I.

Răspândiți foaia între popor!

NOUȚĂȚI.

Vremea.

După călindarul de 100 ani: Vremea răcoroasă și ploioasă, pe munți ninsoare.
După Institutul meteorologie din Budapesta: Noureală și plouă, vreme recoroasă.

Ministri primesc în audiență:

Ministru-președinte: Joi după amiază la 4 ore.

Ministru de honvezi: Joi dimineața la 10 ore.

Ministru de culte și instrucție: Joi după amiază la 4 ore.

Ministru de finanțe: Mercuri după amiază la 4 ore.

Ministrul de agricultură: Vineri înainte de amiază la 11 ore.

Ministrul de justiție: Joi la am. 12 ore.

— **Moștenitorul tronului Franz Ferdinand la Londra.** Din Londra se anunță, că Moștenitorul tronului, Alteța Sa Imp. și regală Archiducele Franz Ferdinand împreună cu soția Sa e așteptat pe 15 Noemvrie la Londra. Două zile le va petrece la Windsor ca oaspele regelui Angliei.

— **Poeta Vacarescu la Regele Nichita.** Distinsa poeta română, dsoara Elena Vacarescu a fost invitată de Regele Nichita la Curtea regală din Cetinge. Dsoara Vacarescu va rămânea la Curtea regală câteva zile.

— **Vizita Țarului la Italia.** Se afirmă că Țarul Rusiei va vizita în curând familia regală italiană cu prilejul inaugurării catedralei ortodoxe ridicată acum în Roma.

— **Nu vor fi vagoane clasa III-a la accelerate.** Ministrul de comunicațiune ungar a declarat că nu se vor introduce vagoane de clasa a III-a la trenurile accelerate precum era proiectat, deoarece esperința făcută la trenurile unde se alăturase atari vagoane a dovedit un rezultat nefavorabil, deoarece publicul nu le folosește.

— **Pod peste Dunăre.** Din București vine știrea, că guvernul român s'a înțeles pe deplin cu guvernul sârb în privința construirii unui pod peste Dunăre la Gruia. Se va designa o comisiune care se confereze asupra detaliurilor ca încă în primăvara anului viitor să se poată apuca de lucru.

Acum să se scoale Traian, să vadă ce-i fac strănepoții!

— **De închiriat.** După cum anunță gazetele din Sofia, o mână necunoscută a lipit pe poarta Curții regale de-acolo un afiș pe care era tipărite aceste două cuvinte: „De închiriat!” Să știe, că Regele Ferdinand e acum dus din Sofia vizitând curțile din Europa.

— **O otrăvire a nuntașilor.** La nunta cea veselă a unui anumit *Malet*, după cum se vestește din Paris, s'a întâmplat o mare nenorocire. După prânzul la care luase parte peste 60 de nuntași, de-odată s'au îmbolnăvit 45, ba unii au și murit. Poliția numai decât a confiscat resturile din bucatele servite la masă, cât și vasele în care au fost pregătite pentru a constata, că e la mijloc o crimă sau o neluare de seamă.

— **Cartea verde a României.** Se anunță din București că s'a dat la tipar cartea verde a României, pregătită de dl Maiorescu asupra războaielor din Balcani, în legătură cu atitudinea noastră. Această scriere oficială, atât de mult așteptată, va conține toate actele diplomatice primite și trimise de ministerul României de externe, statelor aliate, Turciei și celor șase mari puteri. La ea va fi anexat protocolul păcii dela București și patru hărți privitoare la noua situațiune politico-geografică din Peninsula Balcanică. Toate actele au fost lucrate și explicate de dl Maiorescu, iar hărțile au fost lucrate la institutul nostru geografic, după indicațiile stat-majorului general al armatei. Prețioasa lucrare va fi tipărită în trei mii exemplare și va fi trimisă guvernelor străine; miniștrilor români din țară și străinătate, membrilor corpurilor legiuitoare și presei.

— **Chestia muntelui Athos.** Agenția telegrafică rusească desminte categoric, că Rusia și-a dat consimțământul ca muntele Athos să fie anexat Greciei.

— **Regele Carol despre evenimentele din Balcani și atitudinea României.** Regele Carol al României a acordat unui redactor dela ziarul „Universul” din București un interviu. „Universul” publică, cu permisiunea regelui, următoarele declarații interesante și de mare importanță ale suveranului român:

Referitor la evenimentele din urmă din Balcani, regele a spus, că ar fi fost o mare greșală, dacă România ar fi început războiul încă pe când statele balcanice aliate luptau împotriva Turciei. România ca un stat creștin n'a putut împiedeca un război, care se purta pentru desrobirea lumii creștine, și apoi amestecul României în acel timp ar fi consolidat blocul balcanic. Numai acela, care nu vedea mai departe, care nu cunoștea adevăratele simțăminte dintre Bulgaria și Sârbia, putea cere, ca România să se fi amestecat în război îndată la început. Regele a prevăzut cu mult înainte că blocul balcanic nu ve fi trainic și aceasta prevedere i-a comunicat-o și lui Danew, când acesta era în București. Dar Danew n'a voit să creadă aceasta, cum cu câteva zile înainte de mobilizarea armatei române, n'a crezut că România va mobiliza, pentru că Europa n'ar suferi aceasta, sau pentru că în cazul cel mai rău armatei române i-ar trebui 3 săptămâni, ca să poată trece Dunărea.

Comunicându-i redactorul că România e primită azi în Franța ca arbitru în Orient, regele a răspuns: „Da, așa este. Nime nu se poate mișca în Orient, fără ca România să nu-și spună cuvântul. Rolul României e bine definit și acțiunea noastră a dovedit-o aceasta”. Regele crede, că va fi pace, pentru că nime nu va cuteza în Balcani, să înceapă un nou război, neexistând dealtcum nici posibilitatea de a câștiga mijloacele financiare reclamate de el, pentru că Franța, banchierul statelor balcanice, nu mai dă nici un ban pentru războaie. Încât privește România, ea va rămânea mare prin puterea ei, prin credința ei în viitor și prin prevederea ei. Ea e conștie de succesul său și nici n'a voit să câștige mai mult. Tot așa de sigură va urma, după părerea regelui, în curând și rezolvirea pașnică a chestiei albaneze.

Referitor la teritoriile câștigate, regele a declarat, că prin o administrație bună, prin blândea și bunătate se va ajunge acolo, că locuitorii de-acolo vor deveni Români buni și-și vor iubi patria lor nouă.

— **Gestul unui capitalist.** Ziarele rusești anunță, că marele industriași *Maltróff* a lăsat prin testament lucrătorilor săi un milion de ruble.

Un capitalist, care cu greu va afla imitatori.

— **Atentat sau omor?** Se anunță din Constantinopol, că un individ cu numele Ali, fost servitor la prințul Burhan-Eddin, un fiu al ex-sultanului Abdul Hamid, care a fost lăsat decurând din serviciu, a intrat Vineri în palat până dinaintea Haremului. Mai târziu l'au aflat morți Poliția cercetează după cauza morții.

De sigur vor constata, că s'a sinucis!

x **O senzație a Capitalei** fac magazinele de ghetă a fabricii *Dorndorf*. Sediul acestor fabrici e în Breslau, Germania, și e fondată de peste 50 ani. Românilor nu e necunoscută aceasta firmă, căci și în București are o filială mare.

x **Marele hotel Britannia** situat în locul cel mai potrivit al Capitalei Ungariei, abia cincizeci de pași dela gară, e o adevărată senzație, ce privește tehnica modernă a zidirii de hoteluri. Entreul de marmură, confortul cel mai îmbinat cu curățenia pedantă, saloanele admirabile de citit și conversație, restaurațiunea cea elegantă atrage pe ori-ce călător și care la cercetat va rămânea oaspe permanent.

x **Avis pentru turiști și amatori de sport.** În marele atelier de obiecte de sport ca arme de tot soiul, aparate de fotografat, ochianuri etc. etc. a lui Radó, Budapesta-IV., Egyetem-tér 5. sunt onor. musafiri serviți cu cea mai mare atențiune și conșciozitate.

x **„Hotelul Park”,** e unul dintre cele mai frumoase a Capitalei, s'a deschis acum vis-à-vis de gara centrală. 200 de chilii cu cel mai mare confort și prețuri foarte modeste. Românil primesc favoruri de preț din care cauză îl recomandăm cu plăcere.

AVIZ.

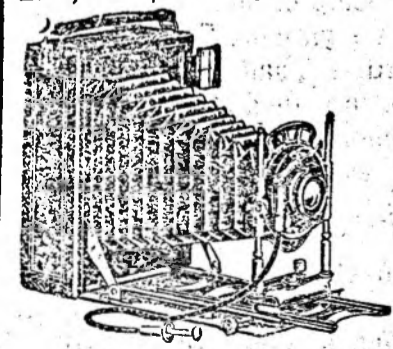
Rugăm de nou pe toți cei onor. cititori, care încă n'au trimis prețul abonamentului, ca să ni-l trimită, cât și pe cei ce au primit pentru vnzare câte 5—10 exemplare ca să se declare să le mai trimitem ori ba, căci de aici nainte vom espeda foaia numai celor ce o abonat-o.

Administrația
„GAZETA ROMÂNĂ”.

Aparate de fotografat

camere cu reflex de oglindă, Zeiss-Minimum-Palmos, Görz-Tenax, Zeiss-Bébé ș. a. garantate în stare bună și ieftine.

OCHIANURI
pentru teatru, vânat și scopuri campestre. Cu prizme Zeiss, Görz ș. a. se capătă ieftin la

RADÓ

deposit de arme și aparate de fotografat

BUDAPEST

IV., Egeyem-tér 5.

Laborator propriu de arme. — Reparaturi se efectuează în mod expert și ieftin

Croitoria cercurilor de elită

NOSZLOPI HENRIK

CROITOR DE PRIMUL RANG

FONDATA LA ANUL 1895.

BUDAPEST

V., LIPÓT-KÖRUT 31.

I. ETAJ. TELEFON 90-79

LUCREAZĂ CELE MAI BUNE STOFE ENGLEZE.

FASON ELEGANT NEINTRECUT.

CEL MAI

NOU SISTEM DE ABONAMENT DE HAINE.

ECONOMIE.

Grâul sălbatic.

Dr. Magdonald, din ministerul agriculturii în Africa de meazăzi, a adus la cunoștința guvernului englez, că pe moșia Lichtenburg, în partea secetoasă a Transvaalului, oamenii au izbutit să producă o recoltă de grâu fără să fie căzut o picătură de ploaie dela sămănat până la secerat. Acolo plouă numai odată pe an timp de câteva săptămâni în vremea ernii; pe urmă e secetă desăvârșită. Au întrebuițat așa zisul metod *dry farming*, sau cultură uscată. Ară bine ogorul, seamănă și bat bine cu tăvălugul fața pământului. Au apoi grijă de nu lasă să crească buruene cari scot apa din pământ.

Dar iată că pe altă cale se va ajunge de asemenea la puțină de-a cultiva grâu în ținuturile cele mai secetoase și anume prin corcirea grânelor obișnuite cu grâul sălbatic.

În 1906 s'a descoperit în Palestina acest fel de grâu. E grâul din care prin cultivare timp de mii de ani s'au făcut toate soiurile de grâu astăzi. La drept vorbind descoperirea grâului sălbatic e mai veche; a făcut-o încă din 1859 botanistul Kotsy pe muntele Hermon din partea de miazănoapte a Palestinei. Dar a adus numai un singur fir cu spic. A stat firul acesta mai multe zeci de ani în herbarul muzeului de istorie naturală din Viena, până ce Körnicke a arătat că firul e grâu sălbatic.

Inzadar s'au ostenit însă alții să mai afle în Palestina grâul acesta. Aaronsohn abia a izbutit însfârșit.

Triticum dicoccoides, adică grâul sălbatic — spre deosebire de *Triticum sativum*, grâul cultivat, — crește până la 35 sau 40 de ctm., rar până la 80. Aaronsohn, după îndemnul a doi profesori din Berlin, l-a aflat pe muntele Hermonului, în Galileia, și în mare număr în ținutul la răsărit de Iordan. Niciodată nu se află prin apropiere de grâul cultivat. De pe această împrejurare și de pe alte caractere botanice, se vede că nu e vorba de grâu obișnuit, care s'ar fi sălbăticit, ci de grâul sălbatic, strămoșul grânelor cultivate.

Dar se află în jurul Mării-moarte la 250 de m. sub nivelul Mării-mediterane. Nu prea alege pământul; dar cel vârtos, moale nu-i place.

Aaronsohn s'a interesat de acest fel de grâu, nu numai ca botanist, dar și ca agronom. În adevăr, grâul cultivat a cam slăbit și multe boli îl bântue; apoi e foarte pretențios în privința pământului și a ploii.

Aaronsohn a căutat, prin corcirea între sălbatic și cel cultivat, să capete feluri cari să nu mai fie bântuite de rugină și de alte boli și să crească pe pământuri rele, dând totuși roade îmbelșugate. A reușit. Deci va fi cu puțință a cultiva grâu într-o mulțime de ținuturi întinse din Africa, Asia și America, unde nici nu se putea gândi la cultivarea grâului, fără a aduce mai întâi, cu cheltueli, mări pentru udat ogoarele.

El a trimis soiurile corcite căpătate în Palestina, de s'au făcut cercări cu ele în Germa-

nia și Statele-Unite. Rezultatele căpătate, atât la Papelsdorf în Germania, cât și în Statele-Unite, sunt mulțumitoare. Soiurile cultivate în Germania, dela 1908 până acum s'au dovedit nepăsătoare la frig și la rugină. Deci, se va putea cultiva grâu în ținuturile nordice ale Europei.

Din America a chemat pe Aaronsohn să vie acolo, punându-i la îndemână mijloace de a face experiențe cât mai întinse. Dar, având în vedere că Palestina, patria grâului sălbatic, e locul cel mai nimerit pentru experiențe, Aaronsohn a rămas pe loc și își urmează cercetările cu sprijinul Statelor-Unite.

Înțelege oricine revoluția ce se pregătește în agricultură prin sistemul *dry farming* și prin corciturile lui Aaronsohn.

La noi, soiurile acestea s'ar putea cultiva în părțile stâncoase și lipsite de apă.

Hygiena.

Acoolul și moșteniera.

Pe fiecare zi oamenii științei aduc dovezi noi că alcoolul e dăunător nu numai celui ce bea ci și urmașilor.

Învățul Stockard a făcut cercetări însemnate în această privință. Întâiu a arătat că, dacă punem alcool (spirt) în apă, în care sunt ouăle unor pești, puii cari ies din ele, au capul schilodit.

Dar cercetări mai înalte sunt ce a făcut asupra cobailor (un fel de rude ale epurilor).

E de mult încă dovedit că alcoolul trece neprefăcut în sânge, așa că vine în atingere cu toate celulele trupului.

Intemeiați pe aceste fapte, învățul Stockard și Craig au făcut următoarele încercări:

Au luat cobai sănătoși, voinici, și le-a dat alcool sub formă de aburi, în fiecare zi mai multe luni dearândul. Astfel i-a făcut alcoolizați cronici; dar nu le dădea mult, încât nu se putea zice nici odată că erau beți. Animalele păreau în stare bună și tefere; mai mult, aveau poftă de mâncare și creșteau în greutate. Dar stricăciunea alcoolului s'a arătat prin împuținarea rodniciei. Din 55 de perechi alcoolizate, 42 de femeiuște purced grele, dar nasc numai 7 pui vii, din cari cinci mult mai mici decât mijlocia obișnuită.

Ca să vadă cum lucrează alcoolul, au luat cobai bărbați alcoolici și i-au împerechiat cu femeiuște nealcoolice. Voiau să dovedească înrăurirea ce beția tașilor o are asupra urmașilor. Din 24 de perechi, la cari numai tatăl era alcoolic, 14 n'au avut nici un urmaș; 5 au avut puii născuți morți; iar din ceilalți 12 pui ai celorlalte 5 perechi, șapte au murit îndată după naștere.

Iată a doua cercetare: femeile alcoolice se împerechiază cu bărbați nealcoolizați. Din patru perechi, una n'a avut pui de loc, alta a avut trei înainte de vreme și morți, iar celelalte două au avut doi pui.

A treia cercetare e cea la care și tații și

mamele erau alcoolizați. Din 14 perechi 10 n'au avut nici un urmaș; 3 au avut puii morți, așa că din aceste 14 perechi numai una singură a avut un pui viu, dar și acesta a murit de epilepsie (boala copiilor) la 6 zile după naștere.

De altfel și ceilalți pui, din aceste cercetări, rămași vii, n'au dus-o mult; peste câțva timp au pierit având turburări nervoase și mai ales epilepsie. Dimpotrivă alte nouă perechi, cari n'au fost alcoolizate, au avut 17 pui voinici bine făcuți și au trăit toți.

Iată dovezi zdrobitoare pentru cei ceri se mai îndoesc de relele ce le cășunează beția. Nu mai e nici o minune că azi copii se sting de tot felul de boli, căci se nasc slabi și meniți să moară înainte de vreme. Tot alcoolismul e pricina că atâția tineri, ajunși la vârsta tragerii la sorți, n'au măsura cuvenită. Norocul nostru e că la țară sătenii n'au înlesnire de-a bea zilnic; căci atunci ar fi vai de neamul nostru. Răul cel mare, putem zice, că-i în orașe, unde cârciumele sunt atât de dese; iar orășenii beau zilnic tot felul de spirtoase. Cum am văzut mai sus chiar dacă părinții nu se îmbată, nici nu capătă vre-un betșug pe urma băuturii, totuși relele se văd la urmași.

Sigur că în mare parte băutura părinților e vina a multor rele ce se văd la tinerii de azi. Aceștia sunt slabi și trupește și sufletește. De aceea atâtea fărădelegi, de aceea atâtea ucideri de sine și numărul cel mare al tuturor boalelor de nervi. S'a dovedit că de ce sporește fabricarea spiritului și se înmulțesc cârciumele; de aceea crește numărul de fără de legi, a nebunilor și al tuturor relelor cari slăbesc naștile de azi. Îndrăznesc unii să spună că omul atunci a început a fi om, când a prins a bea. E prea adevărat că alcoolul, din orice fel de beutură, amețește pe om, îl face să-i pară viața mai veselă, chiar de-i supărat și amețește durerile și suferința. Asta nu înseamnă, însă, că-i prielnic însului, și mai ales urmașilor, neamului, dacă s'ar cerceta pricina celor mai multe nenorociri, credem că fără a mări lucrul, nouăzeci și nouă la sută s'ar dovedi din pricina alcoolismului, fie al părinților, fie al înșilor.

Priviți atâția înși disgustați de viață. Înainte de-a fi trăit, atâția slabi de minte, atâția elevi cari nu pot învăța, fie din lipsă de ținere de minte fie din lipsă de voință! Dacă vom cerceta, vom găsi că părinților lor, deși n'au fost bețivi, le-a plăcut să nu le lipsească țuica și vinul dela masă, romul, coniacul și vișinata din dulap. Dar sporirea numărului haimanalelor din ziua de azi, al acestor nenorociți, neinstare să se fie de vreun meștesug ori slujbă, nu e oare datorită băuturii părinților? Beau dimineața, ca să se poată apuca de lucru; iar seara, fiindcă sunt obosiți și vor să li-se „moae oasele“.

Dar este în ziua de azi petrecere, bucurie nenorocire la care să nu se bea? Noroadele de azi se alcoolizează de sus până jos. Cele cari beau mai mult, la acelea și nașterile sunt mai puține; acestea merg stingându-se. Noroc că oamenii științei și iubitorii omenirii cată să abată lumea deia acest rău și, că în multe

Recvizite de școală, de scris și de desemn se pot comanda mai ieftine și mai bune la

Fondată la anul 1895.

KUNSTÄDTER VILMOS, BUDAPEST :: 7

Magazin de hârtiuri și fabrică de papeterii.

Tășche de școală. De pânză pentru băieți și fete cu 1.—, 1.50, 2.— și 3.— coroane; de piele cu 4.—, 5.—, 6.— cor. — Depozit mare de recvizite de desemn, o garnitură completă 160, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—, 6.— și 8.— coroane. — Mai departe: table de desemn liniate, triangle, tumburi, gumi de radir, ceruze, tușuri, colorii, penele, penetile, calete, tăblițe, călămaruri, hârtie de epistolă, hârtii sugătoare, pene de tot soiul, stiluri. — Pentru obiectele neconvenabile reamitem banii.

Marfă bună și serviciu prompt.

Espedarea cu rambursă.

LOCALURI DE DISTRACTIE.

CABAREUL MEDGYASZAY

Scena modernă
Andrássy-út 69. Telefon 93-16.
Inceputul la 1/10 ore.

Dela 29 Sept. Incolo a Inceput programul de Octombrie. Ciclu cel nou alui E. Kálmán „Emigranții”, Nusinczy se insoară, Rocco. Asta Nielsen, Pufi in vapor, Tisza in club, Zilele ultime din Pompei. Se produc: Medgyaszai, Kókény, Szalontai, Vidor, Hadrik Anna, Boross, Kóváry, Huszár, Papp János și alții.

In fiecare Duminica d. a. la 1/4 ora CABAREU ALB.

Casino de Paris

Atracțiuni renumite. Sistem parisian. Local de nou reconstruit.

Inceputul la 1/3 12 ore în fiecare zi.

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35. Telefon 120-77.
Inceputul la 1/11 ore.

Program nou senzațional.

După producțiune petrecere de dans parisian până'n zori.
BAR AMERICAN. Bilete se pot comanda anticipative la biroul de bilete Bard Andrássy-út 1, Kossuth Lajos-u. 4. și 9 ore la Cassá.

RENUMITELE MOTOARE CU OLEU BRUT, MOTOARĂ DE BENZINĂ, DE SINE UMBLĂTOARE,

(Selbstwander)
CELE MAI EXCELENTE TREERĂTOARE (BATOZE) INSTALAȚIUNI DE MORI.

Pelângă cea mai mare garanție, în rate mai mulți ani să capătă din depositul

SVEDIA MOTORTELEP Budapest, VI., Lovag-utca 2.

NOUTATE! Consumația cea mai eficientă.

Spese de consumație 1/4, fileri Fără control de finanți. Motoare în funcțiune se pot vedea și se pot furniza la moment. Garnituri cu vapor folosite și motoara se primesc în schimb.

Catalog ilustrat gratuit.

Thiel Ferenc Salonuri de robe pentru dame și domni

Budapest, IV., Irányi-utca 19-21. (Mezanin 6.)

Stă în legătură cu firmele cele mai distinse din Anglia. Serviciu atent și prompt, și efectuarea cea mai elegantă. Muncitori de primul rang. Telefon 50-16.

HÜBNER ANTAL POSOMANTIER

BUDAPEST, VIII., József-utca 16-18.

Gătește posomanterii de prima calitate pentru mobile, uniforme și biserici în executarea cea mai bună și cu prețurile cele mai convenabile pentru comande din provincie.

Béla Kramaszta

a deschis prăvălia sa bine asortată în articli de cafă și coloniale în

Budapest, IV., Szerb-utca 8.

Hotel „BRITANNIA“

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 39.

50 de pasi dela gara de apus.

O minime în tehnica modernă de hoteluri. 200 chilii admirabile dela 4 cor in sus.

Enric Fabri, director.

ANDREI PISSCO

măestru-cojocar

BUDAPEST IV., Váci-u. 52.

Intreprinde, gătește și ține în deposit tot felul de garnituri fine pentru dame, ca mufuri, șaluri, căpițe, etc., etc. Vând și cumpără piei nelucrate. Păstrezi! Străformez! Reparez!

Ioan Kaszás călțunar, gătește cele mai fine ghetete pentru domni și dame BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCA 42.

SZABÓ JÓSZEF

croitor BUDAPEST,

IV., Magyar-u. 52. mezanin (colțul Kecskeméti-u.) TELEFON: 141-83. TELEFON 141-83.

Salon de robe pentru dame. Salonul Káldor

VIII., József-körut 20 mezanin
Se lucrează după fasonul cel mai nou englez și francez mai ieftin și mai elegant.
Curs separat de desen și de croit.

LUX & HOCK

croitori englezi pentru bărbați
Budapest, IV., Váci-utca 45 I-etaj 1.
Aducem la cunoștința on public, că am deschis în 15 August anul curinte în strada Váci-utca Nr. 35 etajul prim 11

Salon de croitorie pentru bărbați conform recerintelor moderne. — Rugăm pentru binevoitorul sprijin.

Stimată Doamnă!

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință, că repășit am cu ziua de azi din firma Gustav Lessner și am deschis sub firma

GUTH și HALÁSZ
BUDAPESTA, IV., BÉCSI-UTCZA 3.

Magazin de confecțiuni pentru dame.

Ținem în depozit cele mai bune stoffe de modă pentru dame, articoli-de matasă, catifea și de spălat și Vă rugăm să ne onorați cu prețuita încredere. Recomandându-ne bunavoinței DV., suntem cu toată stimă

Sigismund Guth și Michail Halász.

„RISKA“
praf conservator de vite

unicul leac contra boalelor de gură, de unghii, a boalelor de porci și a ciurmei de găini. Îngăduit prin ord. ministrului de agricultură.

Prețul unui pachet original cor. 3.

Deposit principal:

Meller és Társa
Budapest, VI., Károly-körut 10.

Telefon József 40-20. Telefon József 40-20.

IULIU KOVÁCS

SALOANE DE PIANURI

Budapest, V., Ferenc József-tér. (Palatul Gresham)

Se recomandă binevoitoarei atențiunii onorabilului public român.

Correspondență română și franceză.

HEIDUSKA ÁRMİN atelier de cojocărie

Budapest, IV., Rosuth Lajos-u. 15., III. et. 2.

Lift gratuit. Telefon 119-66.
Producție proprie de articoli de piel după moda cea mai nouă. Sortiment bogat în jachete, paltoane, boasuri, mufuri cât și în tot felul de articoli ce cad în aceasta branșă. — Modele originale franceze și engleze sunt permanent la vedere. — Se execută pălării de piel după moda cea mai nouă. — Comande, străformări și reparări se efectuează prompt cu prețuri moderate.

Tea mărunță excelentă

Căștigată din telurile cele mai fine și nobile mestecată cu flori de Pecco pe o jumătate de chilă cor. . . . 2'90
Servim bucurosi cu catalog de prețuri peste alte soiuri foarte fine de telururi.
In provincie expedăm la comande de 3 chilogramme franco cu rambursă. Pacietarea nu se computează.
Societatea de import de tea
KARAVAN tea behozatali társaság
Budapest, V., Gozsdu-udvar.

Miklós Gábor, măsar

Budapest, IV., Bástyá-u. 13.

Întreprinde orice lucru ce cade în cadrul măsuritului, ca aranjamente de dormitoare, sale de mâncare, saloane, birouri și magazine de comerț, mai departe cuine și mobile singuratiche începând dela cele mai simple până la cele mai fine cu prețuri foarte moderate.

Cumpărare și vânzare

de tablouri pictate, anticități, obiecte de artă, mobile, covoară și alte anticități la

Sándor, Budapest, Korona-u. 1.
(Colțul dela Váci-utca.)

Pasinger Lajos, măsar

Budapest, IX., Mátyás-utca 5.

Întreprinde aranjamente de birou în stilul cel mai modern începând dela cele mai simple până la cele mai fine cu prețuri moderate.

STAMPAY JÓSZEF

croitor englez pentru dame

Budapest, Rossuth Lajos-utca 11, I. 16.

Gătește după măsură din stofe veritabile engleze costume după moda cea mai nouă.

Dinți

cu cununi de dinți complete dela 3 cor. în sus. Îndepărtarea rădăcinelor superflua. Cununi de dinți fără structură garanță de 10 ani. Plombări cu ciment, aur porcelan și platină dela 3 cor. Curățire de dinți 2 cor. Tragera dinților insensibilă. Mașini de regularea dinților.

Polgár Károly

absolvent al facultății de medicină din Viena, cu diploma de medic dela facultatea din Würzburg.

Budapest, VII., Rákóczi-ut nr. 20.

SUCCESSORUL VĂD. MERLE JÁNOSNÉ

WAKUN FÜLÖP blănar

BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-UTCA 5.

Depozit bogat în tot felul de blănării, producțiune proprie cât și în boauri și mufuri. Blănării se primesc spre păstrare peste vară.

HOLOCHER SIGISMUND:

RESTAURANT SAVOY

pentru ocaziuni saloane separate mai mici și mai mari. Cuiună de primul rang și beuturi excelente.

Muzică de primul rang. Serviciul cel mai prompt la cununi, bancheturi, dejuneuri și dineuri. — Pentru conveniri sociale saloane gratuite. Sub conducerea lui **Lukács F.** fost primchelnerul restaurantului Freudentz.

Fabrica de motoare de gaz din Drezda

mai nainte MORITZ HILLE

Representanța generală: **Ernest Kalmár** inginer-mașinist.

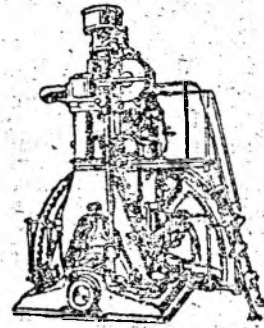
Budapest, V., Podmaniczky-utca nr. 4.

Motoară de oleu brut și gaz de pământ.

Motoară DIESEL și de gaz sugativ de benzin și benzol în toată mărimea.

LOCOMOBILE.

Specificațiuni de spese cât și esmiterea inginerului gratuită.

Hotel PARK

BUDAPEST, VIII., BAROSS-TÉR Nr. 10.

și-a deschis admirabilul

restaurant și grădina de iarnă.

Concertează RIGÓ JANCSEI jun. și banda sa.

Cu stimă: **Stefan Winkler** fost ani îndelungați primbucătar al hotelului „PANNONIA”.

DERKITS ÉS TÁRSA

croitor englez pentru bărbați cât și pentru militari și preoți români

Budapest, IV., Kecskeméti-utca 5.

Fabrica de ghete

Orndorff

Breslau (Germania).

Aceste ghete sunt de toți cunosătorii :: recunoscute. ::

Preț unișon:
Cor. 15.—, 18.—, 21.—.

BUDAPEST
IV., Váci-utca nr. 11.
IV., Muzeum-körut nr. 41.

Fabrică de mașini de gazoase și turnătoare de cepuri de sifoane

KONT OSZKÁR
BUDAPEST, VII., István-ut 11.

E în interesul propriu în caz de lipsă a cere ofert de preț peste mașini de gazoase, cepuri de sifoane cât și ulegi, cari toate se produc din materialul cel mai bun și solid.
Telefon: József 42-36.

Confisereria ILLÉS

Budapest, VII., Erzsébet-körut 32.

Vis-à-vis de Orfeul Royal.

BAKÁTS ERNŐ

Comandele din provincie se efectuează prompt.

CROITOR ENGLEZ ȘI FRANCEZ PENTRU DAME
BUDAPEST, KECSKEMÉTI-UTCA Nr. 6, I.

Grand Hotel Savoy

BUDAPEST, VIII.

JÓZSEF-KÖRUT 16.

Modern reconstruat și renovat cu 120 chilii încălzite cu abur. -- Lift. -- În fiecare chilie apă rece și caldă. -- Prețuri moderate începând dela 3 coroane în sus.

Telefon: József 20-62. — Telefon-interurban: József 20-53.

Rog sprijinul onor. public român

Teodor Szabó, director.

Cel mai bun și mai solid institut de spălătorie în Budapesta e a lui **Ioan Batta** care curățește admirabil pe lângă prețuri ieftine pe mașini de el însuși inventate.

Budapest, VII., Nap-utca 19,

Láng Lajos, farmacist
 :: reprezentanță generală și ::
 depou al fabricelor din străinătate
Budapest, VIII., Népszínház-utca 31.

Prezervative de gumă. Parfumi. Irigatoare. Tuburi de gumă pentru materite (noutate deosebită), pe seama moștelor articol important (și pentru vinzare). **Perii de dinți** noutate japonează, foarte frumoase și ieftine. Creme de dinț. Articoli de toaletă. Pudră, cremă, sapunuri.

SUCCESORI CZEIZER MARGIT
TÓTH NÖVÉREK
 magazin de pălării de dame
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 24.

Pălărlile cele mai moderne, forme, decorațiuni. — Transformări cu prețurile cele mai convenabile și efectuare promptă.

Salon de mobile vechi
A. Zierlich, Budapest
 IV., Ferenciek-tere 3, mezanin (Bazarul regal).

Merită a-l vizita! Ocazie bună pentru mobile! Ține numai 40 zile! Mobile cetățenești și domnești pentru 300 camere de vinzare cu prețuri uimitor de ieftine! Alegere mare în mobile noi și vechi! Celor din provincie împachetare gratuită! — Telefon Nr. 82-13.

HUSZÁR ISTVÁN
 tâmplar de artă și aranjator de locuințe
BUDAPEST, KISFALUDY-U. 3.

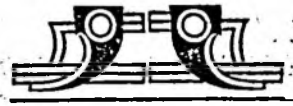
Efectuește exclusiv numai mobile de calitate bună, conform planurilor proprii, eventual după desemnuri date.

„AGRICOLA“ întreprindere de mașini agricole și motoare
BUDAPEST, V., KORALL-UTCA 9.

Motoare de oleu brut original svediene și originale DIESEL pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale.
Automobile de benzin și oleu brut pentru garnituri de treerat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor. Se află pururea în depozit.
 Prețuri moderate. Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. — Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco. Corespondență românească!

Minius Jakab, deposit de tapeturi
BUDAPEST
 Depozit principal: Rákóczi-ut 6. (In curtea bazarului.)
 Cel mai mare asortiment de tapeturi din țară și străinătate.
 Decorațiuni de tapeturi se efectuează pe lângă prețurile cele mai ieftine.
 Parapete pururea în depozit.

Primesc tot felul de reparaturi al mobilelor, polituri, cât și aranjamente de școli

FRANCIS DULL
 MĂSAR ARTISTIC
 Budapest, IX., Ferencz-utca 13.
 La comandă efectuează cele mai solide mobile cu prețuri ieftine.

Madam Füredi Béláné
 salon de modă de dame francez și englez
Budapest
 IV., Róssuth Lajos-utca 15. III. 3.

LÖFF & POREA
 COJOCARI
 Budapest, VII., Erzsébet-körut 24. Wesselényi-u. 45. (vis-à-vis de „GAMBRINUS“)

Recomandăm articoli cel mai fini de piei găsite în lucrătoarele noastre. Executăm reparaturi și străformări, cu prețuri convenabile. Comandele se efectuează după lista de modă. Obiecte de piei, vestimente de larnă, covoare primim pe lângă taxă moderată cu garanță pentru păstrare contra molliilor.

Ioan Székely călțunșar pentru domni și dame
Budapest, IV., Veres-Pálné-u. 20.

Gătește ghetete veritabile, fazon englez și francez în cea mai bună și elegantă ajustare.

In depozitul meu (in):
 Stofe pentru costumuri de dame. Stofe pentru vestimente bărbătești, pardiseu, palton de larnă, jachete și pantaloni. Mătasă. Căptușală. Bumbi.
 Rog a ne vora cu vizita. — Cu stimă:
ALBERT GLÜCK
 fost volager la firma Barber Izidor & Co
 Budapest, VII., Dohány-utca-12.

Iacob Reichenberg
 MĂESTRU COJOCAR
 ȘI MARE DEPOSIT DE ARTICOLI DE PIEI
Budapest, Belváros, Hajó-utca 16-18.

Înainte de a Vă comanda articoli de pielării, Vă atrag prețuita atențiune de a vizita modelurile mele proprii și din străinătate.

IOSIF RADVÁNYI
 Întreprindere de tălpuș ghetete la moment
Budapest, VIII., Práter-utca 6.

Primește comande după măsură după fazonul modern, conform gustului englez și francez. Execut comande conform ordinațiunilor private ori medicale, ghetete ortopedice pentru picioare simțitoare, înghețate, dureroasă, pentru creșteri neregulate, schiop și pricioare artificiale. Ghetete pentru sport, vânătoare sau pentru turiști după model sau după măsură, dacă e comanda urgentă în 3 zile sunt gata.
 Reparațiuni se pot face momentan. La cereri în scris vin personal sau răspund, lucrul îl trimis acasă, cu ofertă de preț servesc gratuit.

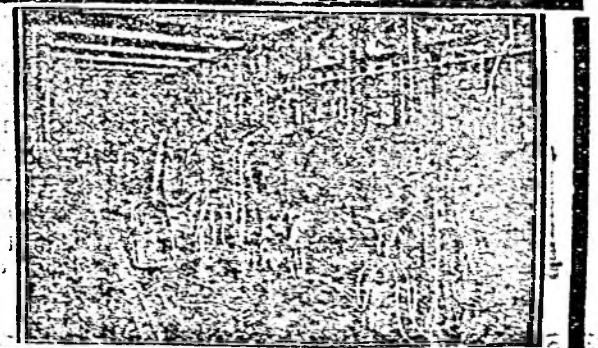
VINURI
 vechi și noi de vândut

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vil din Sîria (Világos) Petru Benea; căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.
 Vinuri vechi: Vin alb 82 fil., Rizling 86 fil., Roșu 1 cor., Șiller 78 fileri., Carbenet 1 cor. 10 fileri.
 Vinuri noi: Rizling 62 fil., Șiller 60 fil., vin alb 58 fileri.
 Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin. Vinul se expediază cu rambursă, dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie. Vase dau împrumut pe timp de două luni.
 Pentru calitatea vinului garantez.
PETRU BENEÁ,
 proprietar și neguțator de vinuri
VILÁGOS (SIRIA, ARAD-VÁRMEGYE).

Răspândiți foaia între popor!

ESSŐ és TÁRSAI INGINERI DIPLOMAȚI.
 INTREPRINDERE TEHNICĂ
 a d-lor Andrei Esső și dr. Géza Pattantyus, inginer-mecanic, Béla Marschallkó inginer-arhitect
 (TELEFON „JÓZSEF“ 28-85) (BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 14.)

Zidiri și aranjamente economice. Plug german „M.C.“ Mașinariile de muls din Dania sistem „MAX“.
 Adăpătoare sistem „HORVATH-ESSŐ“ și cu tractor masiv și ușor. — Aranjamente de lăptărie combinată cu turbine de abure sistemul „BALTIC“.
 Aranjamente de transmisiune electrică și de iluminatie. Motoare de olei brut svediene.

Mare deposit în pălării de dame im-
dobite cât și forme singure

DELI & COMP.

FABRICĂ DE PĂLĂRII
Budapesta, Dob-u. 16, Palatul Goszdu.
FABRICĂ ȘI ȚINE ÎN DEPOSIT BOGAT

PĂLĂRII

pentru bărbați, dame și copii.
Repararea și colorarea de pălării se primește și
eșteptuește prompt.
Se dau împrumut cilindre și se calcă momentan.
Se primește călcarea de pălării de dame
și transformarea lor..

S'a deschis

în partea cea mai elegantă și confortă a Capitalei

HOTELUL „PARK“

cu saloane restaurant și cafenea splendidă vis-à-vis
de gara centrală, PIATA BAROSS Nr. 10. În fie-care
Prețuri ieftine! se a ră concer- Rigó Jancsi jun. cu banda
tează renumitul sa completă

Garay Armin
hotelier și pro-
prietarul cafenei
SORENTO.

Papp László

croitor englez de dame și domni

Budapesta, IV., Papnövelde-utca Nrul 6.

(In edificiul scoalei).

Articoli de piele în executa-
rea cea mai fină se află la

KŐSZEGHY JÓZSEF

măstru cojocar și magazin de obiecte de piele
BUDAPEST, IV., Veres Pálné-utca 12.

Mare deposit în articoli gata conform model ce-
lei mai noi. Obiecte de piele și covoară se pri-
mesc spre păstrare cu garanță. Telefon 16-41.

Fondată la 1870. Telefon József 24-88.

Fabrica de perii Wolsky

Budapest, VIII., Magdolna-u. 18.

Își recomandă producțiunile sale recu-
noscute de bune și solide spre
scopuri industriale, econo-
mice și tehnice.

Comandele din provincie se eșteptuesc punctual.

Grossmann Alajos,

monteur de aparate
de tocit vin și bere

Budapest, IX., Lónyai-utca 54.

Firme de artă

din sticlă de
oglină pen-
tru institute
de credit, industriale și comerciale și pentru
provincie pe lângă garanție favorabilă execută

IULIU KOZMA atelier de pictură

Budapest, Üllői-ut 49. Telefon József 41-41

Pentru scopuri de expoziție, prospecte de fabrici.
Restaurări de tablouri pictate. Prelimnari se dau gratis

Ignatie Bacszak

fabricant de
șai engleze.

BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 30.
(Külsőkerepesi-ut).

Hencz Ferenc és Fia

Fabrică de obiecte de mäsarie și
depu de materiale de lemn de lucrat

BUDAPEST, XI., Mester-utca 31.

Telefon 61-26.

Gătește obiecte de edificii și
mobile de aranjament.

Worel Alajos salon de pian

Vinde, schimbă
și împrumută
piane și pianine.

BUDAPEST,
X., Ferencz-körut 18.

CAROL UNGOR

intreprindere de mobile de
lux, de antișambre, cuine și
tofelul de obiecte de mäsari

Budapest, IX., Páva-u. 24.

Secțiune specială p. reparaturi.

IOSIF GERENDAY

mäsar de mobile moderne
Budapest, VIII., Lósy Imre-u. 3.

Eșteptuește apartamente com-
plete în excuterea cea mai fină.
Telefon József 3-46.

Rothauser Dezső

electrotehnic
intreprindere electrotehnică

BUDAPEST, Bokréta-u. 10.

Telefon József 4-04. Telefon József 4-04.

In deposit se află jarete Wolfram.

HEVŐ TESTVÉREK

BLÁNARI

Badapest, VIII., Baross-u. 45. II.

Ține în deposit tofelul de obiecte de
piei: ca paltoane, escharpee și mufuri.
Comandele și străformările se eșteptuesc punc-
tual, pe lângă prețuri solide. Totodată pri-
mesc în păstrare vesminte de iarnă cu garanță.

BAUMGARTEN TESTVÉREK

atelier electrotehnic de lustruri și galvanizare

Intreprinde aranja- mente de ilumina- ție, de transmisie de forță, de tele- foane și sonerie.	Telefon József 42.	Montare și repa- rare de motoară și stabilimente in- dustriale.
---	--------------------	--

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 9.

Schmidt János

institut pentru ridicarea altarelor
Budapest, Kőbányai-ut Nr. 53.

Pregătește altare, amvoane, cripte,
statui sfinte și întregul aranjament
bisericesc, în ori ce stil, conform
pretenziunilor artistice și pe lângă
prețuri convenabile. Se recomandă
ca specialist de München la renovarea
altarelor vechi. Planuri și cataloage
trimit gratuit precum și primirea
muncii o fac pe sepele proprii.

Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.
A apărut catalogul cel mai nou.

Atelier artistic pentru picta-
rea sticlei și mozaicuri de
sticlă venețiană.

Palka József

proprietarul crucii de aur papale pen-
tru merite „Pro Ecclesia et Pontifice”
Budapest, VII., Baross-ut. 59.
Fondat la 1894. Telefon József 2-88.

Pregătește în stil modern ferestri
colorate pentru biserici în exe-
cție simplă și artistică.

Mozaicuri vene- țiane de sticlă

Icoane pentru altar, ornamente
și statuete pentru pereți în exe-
cție artistică din material vene-
țian. — Modele și prospecte tri-
mite gratuit. — La cerere mă
prezint în persoană pentru lua-
rea în primire a lucrărilor.